

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker (RP 145/2020 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Delegationen har hört

- konsultativ tjänsteman Pia Kivimies, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Jenni Oksanen, finansministeriet
- tullöverinspektör Juha Vilkkö, Tullen
- direktör Jussi Holmalahti, Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)
- vice verkställande direktör Veli-Matti Aittoniemi, Turism- och Restaurangförbundet rf
- verksamhetsledare Susanna Heikkinen, Förening för Finlands Alkoholdryckhandel rf
- ekonomidirektör Anton Westermarck, Alko Ab.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Institutet för hälsa och välfärd (THL)
- Ålands landskapsregering
- Bryggeri- och läskedrycksindustriförbundet rf
- Finlands Dagligvaruhandel rf
- Oy Sinebrychoff Ab.

Inget yttrande av

- Skatteförvaltningen
- Livsmedelsindustriförbundet rf
- Altia Abp.

Betänkande FiUB 19/2020 rd

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att lagen om accis på alkohol och alkoholdrycker ändras så att punktskatten på alkoholdrycker höjs. Skattehöjningen gäller alla dryckesgrupper, huvudsakligen i jämn proportion till alkoholhalten i dryckerna. Skatten på vin höjs något mer än skatten på andra dryckesgrupper. Punktskatten på öl höjs med 4,2 procent, punktskatten på svaga alkoholdrycker som tillverkas genom jäsnings, till exempel cider, höjs med 3,7 procent, punktskatten på vin med 6,0 procent, punktskatten på mellanprodukter med i genomsnitt 4,6 procent och punktskatten på etylalkoholprodukter med 3,2 procent. I genomsnitt höjs punktskatten på alkoholdrycker med cirka 5 procent.

I skattenivåerna för öl med låg alkoholhalt och etylalkoholprodukter föreslås större höjningar än för andra dryckesgrupper. Förslaget råder bot på missförhållandet med att den punktskatt på läskedrycker som tas ut på alkoholfria drycker i dag är högre än för öl med låg alkoholhalt och än alkoholskatten för etylalkoholbaserade drycker räknat per liter.

Som en följd av skattehöjningen beräknas detaljförsäljningspriserna på alkoholdrycker stiga med i genomsnitt drygt 2 procent.

Den föreslagna höjningen ökar intäkterna av alkoholskatten med cirka 50 miljoner euro per år.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning framfördes det olika åsikter om viktningen av den föreslagna skattehöjningen. En del av de sakkunniga fäste också utskottets uppmärksamhet vid skattehöjningen för drycker med låg alkoholhalt och propositionens konsekvenser.

Viktningen av skattehöjningen

Det föreslås att alla alkoholskatter höjs lika mycket i euro mätt i hundraprocentig alkohol, med undantag för skatten på vin och mycket svaga alkoholdrycker. Propositionen behandlar således olika dryckesgrupper jämlikt i förhållande till deras alkoholhalt och bevarar de nuvarande skatteskillnaderna i euro mellan olika dryckesgrupper. Utskottet anser att den valda modellen är motiverad med beaktande av höjningens måttliga nivå och propositionens mål.

Höjningen av skatten på vin är något större än höjningen för andra dryckesgrupper, precis som i den skattehöjning som genomfördes i början av 2019. Skatten på vin är i dag cirka 13 procent läg-

Betänkande FiUB 19/2020 rd

re än skatten på öl och 22 procent lägre än skatten på svaga alkoholdrycker som tillverkats genom jäsnings. Den större höjningen av skatten på vin syftar till att minska skillnaden i beskattningen av vin och andra svaga alkoholdrycker. Utskottet anser att propositionen i detta avseende är motive-rad och pekar i rätt riktning.

Den större höjningen av skatten på mycket svaga alkoholdrycker syftar å sin sida till att rätta till missförhållandet i relation till punktskatten på läskedrycker. Drycker med högst 1,2 volymprocent alkohol omfattas inte av alkoholskatten, utan på dem tas det ut punktskatt på läskedrycker i enlighet med lagen om punktskatt på läskedrycker. När det gäller öl omfattas drycker som innehåller högst 0,5 volymprocent alkohol av punktskatten på läskedrycker. På grund av nivåskillnaden i skatten på alkohol och läskedrycker är skatten per liter på etylalkohol som innehåller 1,2—2,8 volymprocent alkohol och öl som innehåller 0,5—2,8 volymprocent alkohol lägre än skatten på läskedrycker.

Skillnaden har ökat under de senaste åren, vilket i synnerhet har berott på betydande höjningar av punktskatten på läskedrycker. Detta har lett till att punktskatten på drycker som på grund av alkoholhalten nätt och jämnt omfattas av tillämpningsområdet för alkohollagen är betydligt lägre än punktskatten på drycker som betraktas som alkoholfria. Punktbeskattningens styreffekt går således i fel riktning då svaga alkoholhaltiga drycker gynnas i beskattningen i stället för alkoholfri öl, naturjuice eller andra läskedrycker, för vilka läskedrycksskatt tas ut.

I skattenivåerna för öl med låg alkoholhalt och etylalkoholprodukter föreslås därför större höjningar än för andra dryckesgrupper. De föreslagna skattenivåerna har dimensionerats så att de halverar den nuvarande skatteskillnaden mellan den lägre skattesatsen i dessa skatteklasser och den allmänna skattesatsen för alkoholdrycker som innehåller mer än 2,8 volymprocent alkohol. De relativa skattehöjningarna är stora, men detta beror på att utgångsnivån för skatten är låg och lägre än punktskatten på läskedrycker. Syftet med höjningen är att lindra missförhållandet med att punktskatten på till exempel alkoholfri öl, naturjuice eller andra läskedrycker är högre än på sådant svagt öl vars alkoholhalt precis överskrider den gräns inom vilken drycken omfattas av lagen om accis på alkohol.

Utskottet framhåller dock att propositionen inte helt avhjälper missförhållandet att punktskatten på öl med låg alkoholhalt fortfarande är lägre än punktskatten på alkoholfri öl eller andra läskedrycker. Som exempel kan nämnas att punktskatten på öl som innehåller en (1) volymprocent alkohol och således omfattas av tillämpningsområdet för lagen om accis på alkohol efter ändringen är 25 cent per liter, medan punktskatten på alkoholfri öl fortfarande är 32 cent per liter. En skattehöjning som är större än skattenivån för dessa dryckesgrupper kan således vara motiverad. Utskottet understöder dock den förhöjningsnivå som valts i propositionen och understöder propositionens mål. I propositionen har det fästs vikt vid att en engångshöjning av skatten inte ska bli oskäligt stor med tanke på de typiska priserna på dessa drycker. Utskottet anser dock att det i fortsättningen är nödvändigt att bedöma behoven att utveckla punktbeskattningen av öl med låg alkoholhalt.

Betänkande FiUB 19/2020 rd

Förslagens konsekvenser

Syftet med propositionen är fiskalt, men kan också bedömas ha en positiv effekt på folkhälsan. En höjning av alkoholskatten kan förutsättas höja priserna på alkoholdrycker, vilket i sin tur minskar den statistikförda alkoholkonsumtionen.

Som en följd av skattehöjningen beräknas detaljförsäljningspriserna på alkoholdrycker stiga med i genomsnitt drygt 2 procent. Skillnaderna mellan dryckesgrupperna blir relativt små, eftersom de genomsnittliga prisförändringarna är mellan cirka 1,5 procent och cirka 2,5 procent för samtliga dryckesgrupper. Förändringarna i serveringspriserna väntas bli i genomsnitt en dryg halv procent.

Den föreslagna skattehöjningen är relativt liten, så effekterna av den kan likaså antas bli relativt små. Trots det menar utskottet att propositionen är motiverad också med hänsyn till förebyggandet av negativa sociala effekter och negativa effekter på hälsan.

Resandeförsel och distansförsäljning av alkohol

Avslutningsvis vill utskottet lyfta fram bedömningen av propositionens konsekvenser. När de kvantitativa restriktionerna för resandeförsel slopades år 2004 sänktes alkoholskatten med i genomsnitt 33 procent. Genom skattesänkningen ville man styra alkoholkonsumtionen från resandeförsel till produkter som beskattas i Finland. Efter 2004 års skattesänkning har alkoholskattorna höjts måttligt sju gånger, och dessutom har skattestödet för mikrobryggerier utökats.

Syftet med skattehöjningarna har varit att öka statens inkomster samt att minska den totala alkoholkonsumtionen och därigenom de negativa effekterna av alkoholbruket. Dessutom har syftet varit att dimensionera skattehöjningarna så att prisstegringen för alkoholdrycker inte leder till att den inhemska försäljningen ersätts av resandeförsel i någon betydande utsträckning. Utskottet finner det angeläget att regeringen följer skattehöjningens effekter på bland annat resandeförseln. Också iakttagandet av bestämmelserna om distansförsäljning och distansköp av alkohol kräver enligt utskottet anvisningar till de skattskyldiga och en effektiv inriktning av tillsynsresurserna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 145/2020 rd utan ändringar.

Betänkande FiUB 19/2020 rd

Helsingfors 6.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Tarja Filatov sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Heli Järvinen gröna
medlem Anneli Kiljunen sd
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Katri Kulmuni cent
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Matias Marttinen saml
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Sari Essayah kd
ersättare Saara Hyrkkö gröna
ersättare Katja Hänninen vänst
ersättare Lulu Ranne saf.

Sekreterare var

utskottsråd Ilkka Lahti.

Betänkande FiUB 19/2020 rd Reservation saml

RESERVATION saml

Motivering

Samlingspartiet understöder inte regeringens proposition med förslag till skärpning av alkoholskatten. Näringslivet har lidit avsevärd skada till följd av regeringen Marins åtgärder för att begränsa coronaepidemin och den ekonomiska kris som epidemin orsakat. De största förlusterna har hittills drabbat turism- och restaurangbranschen. Omsättningen har i värsta fall sjunkit till i genomsnitt en fjärdedel av nivån före krisen. Till följd av regeringens åtgärder har tusentals företags verksamhetsmöjligheter äventyrats, och sannolikt kommer tiotusentals jobb att försvinna.

I början av coronaepidemin riktades särskilda begränsningsåtgärder mot restaurangbranschen, när det bestämdes att förplägnadsrörelserna ska hållas stängda mellan den 4 april och 31 maj 2020, med undantag för personalrestauranger. Efter ekonomiutskottets och grundlagsutskottets yrkanden gick regeringen med på att bereda en ersättning till restaurangerna för begränsningen av näringsverksamheten. Efter att undantagsförhållandena hade upphört fortsatte åtgärderna för att begränsa restaurangverksamheten, till exempel genom att begränsa öppettiderna. Trots upprepade krav i olika sammanhang har man inte med tillräcklig noggrannhet kunnat påvisa att smittfallen är särskilt kopplade till restauranger. Regeringens oklara kommunikation och överdimensionerade begränsningsåtgärder har både direkt begränsat bedrivandet av lönsam näringsverksamhet och utan grund signalerat till konsumenterna att i synnerhet restauranger bör undvikas.

Utöver dessa åtgärder riktar regeringen extra kostnader till turism- och restaurangbranschen och ökar skattekillen för restaurangservering genom att höja alkoholskatten. Serveringen av alkoholdrycker utgör en betydande del av affärsverksamheten inom branschen. Restaurangserveringen av alkoholdrycker har en stor inverkan på lönsamheten. Samlingspartiet anser att alkoholskatten, till följd av de betydande skador som coronakrisen orsakar, inte bör höjas just nu.

Serveringen av alkoholdrycker har halverats under de två senaste decennierna, och för närvarande utgör restaurangernas alkoholservering endast cirka 10 procent av den totala alkoholkonsumtionen. Samtidigt har resandeförseln ökat. I Finland är beskattningen av vin 4,4 gånger högre än EU-genomsnittet och beskattningen av öl hårdast i Europa. Alkoholkonsumtionen påverkas förutom av beskattningen även av andra faktorer.

Regeringen bör i stället för nya skatteåtstramningar vidta åtgärder för att stödja branschen. För att säkerställa en trygg turism måste det utarbetas tydliga handlingsmodeller och anvisningar. Planeringen av överdimensionerade begränsningsåtgärder för restaurangbranschen måste stoppas. Restaurangernas verksamhetsmöjligheter bör breddas genom att man tillåter utförsäljning av drycker med en alkoholstyrka som högst motsvarar alkoholstyrkan för vin. Den finländska regleringen måste ändras för att möjliggöra en normal europeisk restaurang- och alkoholkultur i Finland.

Förslag

Vi föreslår

Betänkande FiUB 19/2020 rd
Reservation saml

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 6.11.2020

Matias Marttinen saml
Timo Heinonen saml
Sari Sarkomaa saml